

राष्ट्रीय फ्ल्युरोसिस नियंत्रण कार्यक्रम
जिल्हास्तरीय समन्वय समिती
पुर्नगठन करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: मौखिक-११२५/प्र.क्र. १५८/असंसर्ग-१
१० वा मजला, गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय संकूल इमारत
नवीन मंत्रालय, मुंबई ४०० ००९.
दिनांक : १२, जानेवारी २०२६

वाचा :-

- १) राष्ट्रीय फ्ल्युरोसिस प्रतिबंध व नियंत्रण कार्यक्रम (NPPCF) वित्तीय मार्गदर्शक सूचना सन २०२३-२०२४ आरोग्य विभाग नांदेड यांच्या मार्गदर्शक सूचना.
- २) महसूल व वन विभाग शासन निर्णय क्र. कार्यशा-२०२५/प्र.क्र.०६/म-८, दि. ०९.०४.२०२५

प्रस्तावना :-

राष्ट्रीय फ्ल्युरोसिस प्रतिबंध व नियंत्रण कार्यक्रम (NPPCF) वित्तीय मार्गदर्शक सूचना सन २०२३-२०२४ नुसार सद्यस्थितीत जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत आहे. विभागीय आयुक्तांच्या समितीने सादर केलेल्या शिफारशीनुसार जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील विविध समित्यांचा कार्यभार व अपुरा वेळ याबाबी लक्षात घेवून समितीचे नियमित कामकाज, अपेक्षित कामांची प्रभावी अंमलबजावणी करणेसाठी समितीच्या रचनेमध्ये सुधारणा करून पुर्नरचना करण्याची आवश्यकता असल्याचे प्रतिपादन केले आहे. समितीमधील बहुतांश सदस्य हे थेट मुख्य कार्यकारी अधिकारी जिल्हा परिषद यांचे नियंत्रणाखाली दैनंदिन प्रशासकिय कामकाज करीत असल्याने तसेच सदरील बाबींची कार्यकारी यंत्रणा जिल्हा परिषद असल्याने या समितीचे अध्यक्षपद मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांना सोपवून सदर समितीचे पुर्नगठन करण्याची शिफारस केली आहे. त्याअनुषंगाने शासन निर्णय निर्गमित करण्याची बाब विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

राष्ट्रीय फ्ल्युरोसिस नियंत्रण कार्यक्रम जिल्हास्तरीय समन्वय समिती अध्यक्ष जिल्हाधिकारी यांच्या ऐवजी मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांना नियुक्त करण्यात येत आहे. त्यानुसार पुर्नगठीत समितीची रचना व कार्य पुढीलप्रमाणे राहील .

समितीची रचना :

१. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद	- अध्यक्ष
२. उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग	- सदस्य
३. कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक पाणी पुरवठा विभाग	- सदस्य
४. अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय	- सदस्य
५. अधिष्ठाता, दंत महाविद्यालय (शासकीय/खाजगी)	- सदस्य
६. जिल्हा माहिती अधिकारी	- सदस्य
७. राष्ट्रीय पर्यावरण अभियांत्रिकी अनुसंधान संस्थान (NEERI)	- सदस्य
८. जिल्हा शिक्षण अधिकारी	- सदस्य
९. जिल्हा गटविकास अधिकारी	- सदस्य
१०.जिल्हा शल्य चिकित्सक	- सदस्य
११.जिल्हा आरोग्य अधिकारी	- सदस्य सचिव
१२.प्रतिनिधी भुजल सर्वेक्षण विभाग	- सदस्य
१३.कर्करोग शास्त्र विज्ञान केंद्र, टाटा मेमोरियल रुग्णालय, प्रतिनिधी	- सदस्य
१४.जिल्हा फ्ल्युरोसिस सल्लागार	- सदस्य
१५.जिल्हा मौखिक आरोग्य अधिकारी/दंतशाल्यचिकित्सक	- सदस्य
१६.कनिष्ठ वैज्ञानिक अधिकारी, जिल्हा प्रयोगशाळा	- सदस्य
१७.तालुका वैद्यकीय अधिकारी	- सदस्य
१८.विविध स्वयंसेवी संस्था	- सदस्य
१९.उपसंचालक, आरोग्य सेवा प्रतिनिधी	- सदस्य

समितीची कार्ये:

१. मौखिक आरोग्य सर्वेक्षण करून दंत व हाडाचा फ्ल्युरोसिस आजारांची स्थिती पाहणे.
२. जिल्हातील पिण्याच्या पाण्यात फ्ल्युरोईड घटकाच्या प्रमाणाची तपासणी करण्यास संबंधितांना आदेशीत करणे व पर्यायी ऊत उपलब्ध करून देणे.
३. फ्ल्युरोसिस बाधित रुग्णांच्या उपचारा बाबत आढावा घेणे.
४. जिल्हासाठी आहार व पोषण आरोग्य धोरण निश्चीत करणे व वेळोवेळी धोरणात्मक निर्णय घेणे (फ्ल्युरोसिस इत्यादी)
५. आरोग्य विषयक विविध फ्ल्युरोसिस व त्यामुळे होणारे आजार यावर सर्वेक्षण व विविध संशोधनांना प्रोत्साहीत करणे.
६. विविध जनजागृती मोहिम राबविणे.
७. चाळीणी/निदान शिबीरे शाळेतील मुले इ. साठी राबविणे.
८. स्थानिक प्रचार साहित्य तयार करणे.
९. आरोग्य कर्मचारी, कार्यक्रम संबंधित विविध विभागाचे प्रतिनिधी यांचे मध्ये समन्वय साधणे व संबंधित विभागास सूचना देणे.

२. ज्या ठिकाणी जिल्हा सल्लागार यांचे (फ्ल्युरोसिस) पद रिक्त आहे. अशा ठिकाणी आयुक्त, आरोग्य सेवा यांच्या मान्यतेनुसार नियुक्त दंतशाल्य चिकित्सक हा कार्यक्रम राबवतील, तसेच सदस्य सचिव यांनी वार्षिक बैठकीचे आयोजन करून कार्यक्रमाचा आढावा घेण्यात यावा.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२६०९१२११४५२१७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(विलास बेंड्रे)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा. मंत्री (सा.आ.) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
५. अपर मुख्य सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
६. प्रधान सचिव, नगर विकास विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
७. प्रधान सचिव/सचिव, महिला व बालविकास यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
८. प्रधान सचिव/सचिव, ग्राम विकास विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
९. प्रधान सचिव/सचिव, प.दु.म. विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
१०. प्रधान सचिव/सचिव, वन विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
११. प्रधान सचिव/सचिव, पाणीपुरवठा वस्वच्छता विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
१२. प्रधान सचिव/सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
१३. प्रधान सचिव/सचिव, राज्य आपत्ती व्यवस्थापन विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
१४. आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई.
१५. आयुक्त, पशुवैद्यकीय विभाग, पुणे.
१६. आयुक्त, अन्न व औषध प्रशासन, बांद्रे (पू), मुंबई.
१७. आयुक्त, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, पुणे.
१८. संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई/पुणे.
१९. संचालक, राज्य आपत्ती व्यवस्थापन कक्ष, मुंबई.
२०. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई.

-
२१. संचालक, हाफकिन संशोधन व शिक्षण संस्था, मुंबई.
२२. संचालक, राष्ट्रीय विषाणु विज्ञान संस्था, पुणे.
२३. राष्ट्रीय रोग नियंत्रण केंद्र, (NCDC), दिल्ली.
२४. विभागीय संचालक, केंद्रीय आरोग्य व कुटुंब कल्याण विभाग, आकुर्डी, पुणे.
२५. उपसंचालक, राज्य सार्वजनिक आरोग्य प्रयोगशाळा, पुणे.
२६. विभाग प्रमुख, बालरोग विभाग, बी.जे. शाकीय वैद्यकीय महाविद्यालय, पुणे.
२७. विभाग प्रमुख, सुक्ष्मजीवशास्त्र विभाग, बी.जे. शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय, पुणे.
२८. विभाग प्रमुख ऋग्वेदीय विभाग, बी.जे. शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय, पुणे.
२९. मुख्य आरोग्य अधिकारी, बृहन्मुंबई मनपा तसेच, राज्यातील सर्व महानगरपालिका/नगरपरिषद.
३०. अध्यक्ष, महाराष्ट्र नियंत्रण मंडळ.
३१. अध्यक्ष, इंडियन मेडीकल असोसिएशन, महाराष्ट्र राज्य.
३२. अध्यक्ष, इंडियन पेडीयाट्रीक असोसिएशन, महाराष्ट्र राज्य.
३३. शास्त्रज्ञ आणि प्रमुख हवामान संशोधन विभाग, पुणे.
३४. पर्यावरण अभियंता शास्त्रज्ञ पर्यावरण व वन विभाग.
३५. आयुक्त, राज्य भूजन सर्वेक्षण, पुणे.
३६. सर्व जिल्हाधिकारी.
३७. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद.
३८. सहसंचालक, आरोग्य सेवा (हि.ह.व.ज.रो.) पुणे-०६.
३९. सर्व सहसंचालक, (आरोग्य सेवा), सार्वजनिक आरोग्य विभाग.
४०. उपसंचालक सर्व परिमंडळे, सार्वजनिक आरोग्य विभाग.
४१. सर्व अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालये.
४२. सर्व जिल्हा शाल्य चिकित्सक.
४३. उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (ग्रामपंचायत), सर्व जिल्हे.
४४. सर्व जिल्हा आरोग्य अधिकारी.
४५. सर्व जिल्हा कृषी अधिकारी/पशु वैद्यकीय अधिकारी.
४६. निवडनस्ती (असंसर्गजन्य आजार-१)